Ar Gaida Bērziņa demisiju saistītie fakti hronoloģiski

27.06.2012 17:15

Kalvīša valdībā

Tieslietu ministrs Gaidis Bērziņš (TB/LNNK) 07.11.06. – 20.12.2007.

2006.gads. A. Kalvīša valdības laiks. Likumprojekta „Par atbalstu Latvijas ebreju kopienai" virzība tiek uzdota Ministru prezidenta birojam, kura vadītājs ir J. Liepnieks. Ierastā likumprojekta iniciēšanas kārtība ir tāda, ka tā ir kādas ministrijas kompetence. Tas, ka iepriekšminētā likumprojekta virzība notika Ministru prezidenta birojā, norāda ne tikai uz jautājuma politisko jutīgumu, bet arī uz to, ka to nevar rosināt tikai viena un kāda konkrēta ministrija.

Tieslietu ministrs tobrīd ir G. Grīnvalds. Balsojums valdībā 06.11.2006. ļauj šim likumprojektam virzīties uz Saeimu. Savukārt Saeimas balsojumā likumprojekta virzība netiek atbalstīta (Likums „Par atbalstu Latvijas ebreju kopienai"; Balsojums: Par 14, Pret 6, Atturas 67) Jautājums pazūd no dienas kārtības.

Gaidis Bērziņš par tieslietu ministru kļūst tikai 7. novembrī 2006. gadā, tā kā nevar uzņemties nekādas morālas saistības, jo viņa dalības nav ne Valdības, ne Saeimas sēžu balsojumos.

Godmaņa valdībā

Tieslietu ministrs Gaidis Bērziņš (TB/LNNK) 20.12.2007. – 12.03.2009.

2008.g. I. Godmaņa valdība. Jautājums atkal aktualizējas, TB-LNNK pauž savu nostāju un līdz ar to tieslietu ministrs Gaidis Bērziņš atsakās veidot darba grupu. Premjers to respektē. Seko Ministru prezidenta rīkojums „Par darba grupu īpašumu restitūcijas jautājumu risināšanai" un darba grupu izveido pats Ministru prezidents Ivars Godmanis, kā darba grupas vadītāju nozīmējot Tieslietu ministrijas (TM) Valsts sekretāru Mārtiņu Lazdovski. Darba grupas uzdevums ir apzināt vispārīgi restitūcijas jautājumu attiecībā uz visām etniskajām grupām un sabiedriskajām organizācijām, neaprobežojot izpēti un analīzi tikai attiecībā uz ebreju īpašumu restitūciju.

Dombrovska valdībā

2010.gadā Ministru prezidents V. Dombrovskis lūdz TM papildināt darba grupas izvērtējumu arī ar citu ES dalībvalstu pieredzi un starptautisko praksi īpašumu restitūcijas vai pienācīgas kompensācijas jautājumos. TM pienākumu izpildītājs un aizsardzības ministrs I. Lieģis to iesniedz, klāt pievienojot TM visu apzināto ebreju īpašumu Latvijā sarakstu.

Latvijas ebreju draudžu un kopienu padome tika dibināta 2003. gadā un apvieno trīspadsmit draudžu un kopienu no deviņām pilsētām. Latvijas ebreju draudžu un kopienu padomes priekšsēdētājs – Arkādijs Suharenko, kurš Latvijā ieradies no Baltkrievijas 80.gados, līdz ar to viņa vadītās organizācijas tiesiskā

pēctecība ir diskutējama.

Padomes mērķi – ebreju reliģiskās, sociālās un kopienas dzīves visu formu attīstīšana, labdarība un piedalīšanās sabiedrības integrācijā. Restitūcijas jautājuma risināšana un īpaši veids, kādā tas tiek risināts pašlaik, nekādā mērā neatbilst padomes mērķiem, jo viennozīmīgi rada šķelšanos sabiedrībā.

Tieslietu ministrs Gaidis Bērziņš (NA) 25.11.2011.-21.06.2012.

Kādēļ tieslietu ministrs demisionēja?

20.06.2012. Tieslietu ministrs Gaidis Bērziņš paziņo par savu atkāpšanos no amata.

Šis lēmums ir pieņemts, ņemot vērā Ministru prezidenta un tieslietu ministra atšķirīgo izpratni par nekustamo īpašumu nodošanu ebreju reliģiskajām un sabiedriskajām organizācijām un šī jautājuma sakarā izdoto rezolūciju izpildes mērķiem un tiesisko pamatotību, rezultātā ir radusies situācija, kurā nav iespējama tālāka tieslietu ministra produktīva darbība.

Ministru prezidents ir ignorējis Nacionālās apvienības (NA), kuru pārstāv Gaidis Bērziņš, politisko nostāju neatbalstīt denacionalizācijas procesa pārskatīšanu par labu vienas etniskas kopienas interesēm. Uzdevis veidot darba grupu ar mērķi, izveidot ebreju īpašumu sarakstu, lai arī skaidri zina, ka īpašumi ir apzināti un to saraksts premjera rīcībā ir kopš 2010. gada maija. Šī jautājuma lobēšanā uz ministru tiek izdarīts politisks spiediens un ir skaidri redzams, ka šādā konflikta situācijā tieslietu ministrs nevarēs pildīt savus prioritāros nozares darbus. Tāpat NA neapmierina tas, ka netiek saņemts koalīcijas partneru atbalsts atsevišķās finanšu pārdales lietās, jautājumos par izmaiņām Komerclikumā reiderisma izskaušanai, par latviešu valodas lietošanu darba vietā, par Pilsonības likumu, par pirmā mājokļa programmu, kā arī vairākkārt noraidīta tiek iniciatīva atteikties no uzturēšanās atļauju izsniegšanas par ieguldījumiem nekustamajā īpašumā.

Gaidis Bērziņš ir atkārtoti paudis savu un NA nostāju

Līdz šim neviena valdība nav uzlikusi par pienākumu kādam konkrētam ministram, kurš pārstāv konkrētu politisko spēku, virzīt vienmēr politiski jūtīgo ebreju īpašumu restitūcijas jautājumu. Šajā gadījumā premjers, nodēvējot to par „tehnisku jautājumu", neņemot vērā detalizētos paskaidrojumus, atkārtoti ar rezolūciju to uztic NA ministram. Demisija bija vienīgā loģiskā rīcība no ministra puses, jo izveidojās konflikts, kurš atklāja, ka premjeram nav vēlmes dotos uzdevumus pārskatīt.

Kā izriet no iepriekšējiem faktiem, A.Kalvīša valdības laikā G.Bērziņš vēl nebija valdības sastāvā, lai virzītu, vai nevirzītu likumprojektu. Bet viņa pēctecis I.Godmanis respektēja TB/LNNK iebildumus un politiski pats uzņēmās šādas darba grupas organizēšanu. V.Dombrovskis neizvēlējās rīkoties kā politiķis, kurš respektē koalīcijas partneru atšķirīgo viedokli.

Radušās nesaskaņas veicināja arī nekonstruktīvu attieksmi pret citiem tieslietu ministra virzītajiem likumprojektiem un iniciatīvām Saeimā un MK, kas apgrūtināja ministra darbu, jo sāka atgādināt cīņu ar vējdzirnavām.

Jautājums ir būtisks un viennozīmīgi politisks: vai denacionalizācija tiek pārskatīta, vai nē. Latvijā denacionalizācijas process bija ļoti demokrātisks- pieejams arī visiem ārvalstu pilsoņiem, jebkurš mantinieks varēja pieteikties uz īpašumu, neskatoties uz to, vai viņš dzīvoja Latvijā, vai ārpus tās.

Šobrīd pārskatīt denacionalizācijas jautājumu vienas etniskās grupas interesēs nozīmētu ķēdes reakcijas aizsākšanos, kas radītu haosu, jo īpašumu atgūšanas jautājums ir aktuāls arī citām etniskajām grupām un sabiedriskajām organizācijām. Līdz ar to, lai rīkotos valstiski un atbildīgi, šis jautājums ir jādiskutē

Saeimā starp politiskajiem partneriem, nevis vienpersoniski, rakstot rezolūciju Tieslietu ministram, ar pamatojumu „tehniski" virzīt jautājumu, prasot no ministra īpašumu sarakstu, kurš jau atrodas Premjera rīcībā jau divus gadus.

Nākamais: šos īpašumus atņēma nacistiskais un komunistiskais režīms, Latvija kā valsts tai laikā bija iznīcināta. Pēc neatkarības atgūšanas Latvija visiem deva iespēju atgūt savus īpašumus. Latvijas valsts un latviešu tauta nenes kolektīvo atbildību par holokaustu mūsu valsts teritorijā!

Kompensāciju par Otrā Pasaules kara traģisko notikumu sekām var prasīt no Krievijas kā PSRS tiesiskās mantinieces.

Pēc demisijas

Pirmdien, 25.06.2012., sarunu rezultātā ar Ministru prezidentu V.Dombrovski NA pārstāvji panāca, ka restitūcijas jautājuma risināšana netiks uzdota TM, kā arī premjers atzina, ka jautājums ir apspriežams visu Latvijas politisko spēku vidū, kas ir diametrāli pretēji viņa iepriekš paustajam viedoklim.

Informāciju sagatavoja tieslietu ministra preses sekretāre Līga Ādamsone